

UN ATELIER MEȘTEȘUGĂRESC DIN AȘEZAREA SÂNTANA DE MUREȘ DE LA TODIREȘTI (COM. TODIREȘTI, JUD. SUCEAVA)

Mugur Andronic

Cercetarea intensă a așezării din secolele IV-V d.Chr. de la Todirești, punctul „La Nuci”, desfășurată pe parcursul a mai multe campanii arheologice, organizate între anii 1988-1995, a dus desigur la rezultate notabile: vestigii (e drept sporadice) aparținând civilizației cucuteniene, două locuințe și o groapă menajeră din Hallstatt (faza *Grănicești*), zeci de complexe, locuințe, cuptoare și vetre exterioare, gropi menajere din secolele amintite mai sus și complexe de locuire din partea de început a veacului al VI-lea, caracterizate printr-o prezență masivă, dacă nu exclusivă, de elemente culturale vechi slave aparținând culturii Jitomir-Korciak (Žitomir-Korčak) – fig. 1.

Situl arheologic în cauză se plasează pe terasa înaltă, stângă, a pârâului Pietroasa, pe un teren în ușoară pantă spre sud, la o depărtare de circa 300 m nord de vărsarea acestuia în râul Soloneț, acesta la rândul său afluent de dreapta al Sucevei.

În urma cercetărilor noastre de tren, de peste un deceniu, zona bazinului hidrografic Soloneț s-a dovedit deosebit de bine populată, încă din paleolitic¹. Analizând statistic întregul areal cercetat, de circa 200 km², și pentru acest interval cronologic, s-au putut face unele constatări.

În cazul nivelului de locuire din secolul al IV-lea d.Chr., și în această zonă de studiu, s-a sesizat o densitate deosebită de așezări. Dacă pentru secolele II-III d.Chr. cunoaștem în acest bazin hidrografic șase așezări + una incertă, două puncte locuite + unul incert, în schimb pentru secolul următor am descoperit 11 așezări și 13 puncte locuite + două incerte². La aceasta nu trebuie uitat și faptul că prima perioadă de comparație este aproape de două ori mai mare ca durată, ceea ce oferă o dimensiune și mai mare diferențelor procentuale. În plus, am putut constata, că în perioada veacului IV comunitățile umane valorifică și mai

¹ M. Andronic, **Evoluția habitatului uman în bazinul hidrografic Soloneț din paleolitic și până la sfârșitul secolului al XVIII-lea**, supliment IV, *Suceava*, 1997, *passim*.

² *Ibidem*, p. 154-155.

mult zona, aşezările lor „urcând” altitudinal mai mult pe cursul Soloneţului, spre începutul cursului său superior – fig. 2.

Revenind la situl arheologic analizat, se poate observa că locuinţele aşezării Sântana de Mureş erau dispuse relativ într-o înşiruire paralelă cu marginea terasei pârâului Pietroasa³.

În prezent se poate aprecia intuitiv că circa 70% din vechea aşezare a fost deja săpată, rămânând unele suprafeţe nesondate, plasate între sectoarele A şi B, dar şi dincolo de cel din urmă, spre limita nordică a sitului – fig.3.

O problemă deosebit de importantă rămâne identificarea într-un viitor mai apropiat sau mai depărtat, a necropolei (necropolelor) celor două niveluri distincte de locuire, secolele IV-V, respectiv VI, ele putând fi plasate fie mai la nord pe platoul respectiv, fie vis-a-vis, pe terasa de dincolo de firul apei pârâului Pietroasa, loc unde am descoperit fragmente ceramice contemporane, dar deocamdată nu şi chirpic.

În materialul de faţă ne propunem să prezentăm un complex mai deosebit, urmele aparţinând unui atelier meşteşugăresc, astfel caracterizat însă doar prin caracteristicile sale generale, deoarece în cuprinsul său nu s-au făcut descoperiri relevante în privinţa folosinţei sale.

Planul său a păstrat forma literei „L” şi a fost săpat la adâncimi diferite, având suprafaţa utilă de circa 2,00 m x 1,5 m (fig. 4). La aceasta mai adăugăm suprafaţa unei prime trepte, aflată la adâncimea actuală de -1,12 m, pe care se intra direct de pe suprafaţa de călcare de epocă. Tocmai aici a fost, în mod cert, amenajată intrarea printr-un gen de „gârlici”, inclus şi el probabil sistemului de acoperire al întregii construcţii. De la aceasată treaptă, se coboară pe o alta, cu rol median de compartimentare a întregului spaţiu, care se oprea într-un prag cruţat (-1,45 m) cu rol probabil de laviţă. Atât în compartimentul stâng, cât şi în cel drept, astfel departajate, la nivelul de călcare (-1,70/1,80 m), s-au descoperit resturile dezagregate ale unor lespezi deosebit se subţiri, de ordinul a câtorva milimetri, a căror compoziţie nisipoasă nu mai prezenta niciun fel de consistenţă. Cele câteva fragmente ceramice astfel găsite foarte aproape de nivelul final de săpare al complexului, nu pot fi un indiciu cât se poate de sigur al datării lui în cadrul culturii Sântana de Mureş, astfel de ceramică, alături de oase de animale, apărând la

³ Despre locuinţele din sit şi alte date, idem, **Teritoriul nord-est carpatic în a doua jumătate a primului mileniu creştin**, Suceava, 2005, p. 78-86.

adâncimi deosebite în pământul de umplutură al gropii acestei construcții. Alături de aceste fragmente ceramice, în acest ultim context stratigrafic, s-au descoperit, cu totul izolat, și o cută și o fusaiolă fațetată.

Cele câteva fragmente ceramice descoperite, aparțin ambelor specii ceramice principale, tipice culturii Sântana de Mureș, cea fină și cea nisipoasă cenușie.

Din punctul de vedere al construcției, considerăm că acoperișul se sprijinea direct pe sol. Lipsa unor resturi consistente de cărbuni ne determină să credem că acest complex arheologic nu dispunea de o structură din lemn masiv, parii de susținere suplimentară a acoperișului nelăsând nici ei urme evidente la nivelul podelei. Probabil că nici nu au avut gropi pentru o fixare mai bună, ei fiind fixați pe loc prin propria lor greutate, ca și aceea pe care o susțineau.

Din păcate, în lipsa unor resturi materiale elocvente, nu putem avansa nicio părere asupra utilității construcției, care totuși înclinăm să o atribuim primei etape de locuire de aici, aceea a intervalului secolelor IV-V (prima jumătate). Problema datării acestui nivel de locuire post 400 a fost tratată deja anterior⁴ și nu mai este cazul de a o relua aici, monografia întregului sit arheologic fiind în curs de elaborare.

Un atelier artisanal de l'habitat Sântana de Mureș de Todirești (commune Todirești, dép. de Suceava) Résumé

L'auteur présente dans l'étude ci-jointe les traces d'un ancien atelier artisanal qui a appartenu, semble-t-il, à l'habitat du IV-ème – V-ème siècles ap. J.C. de Todirești, ainsi que quelques données générales sur ce site archéologique. Malheureusement, on ne connaît pas le type de l'activité qu'on y déployait, faute de pièces archéologiques éclairantes.

⁴ Idem, *Todireșt' – pozdnee poselenie kul'turnogo kompleksa Syntana de Mureș-Černjahov*, în vol. *Drevnejšcie obščnosti zemledel'ceb i skotovodob severnogo Pričernomor'ja* (V tys.do n.e. – V vek n.e.), Tiraspol, 2002; idem, *Todirești – o așezare târzie a complexului cultural Sântana de Mureș-Černjahov*, în *Suceava*, XXIV-XXV-XXVI (2007-2008-2009), p. 187-192.

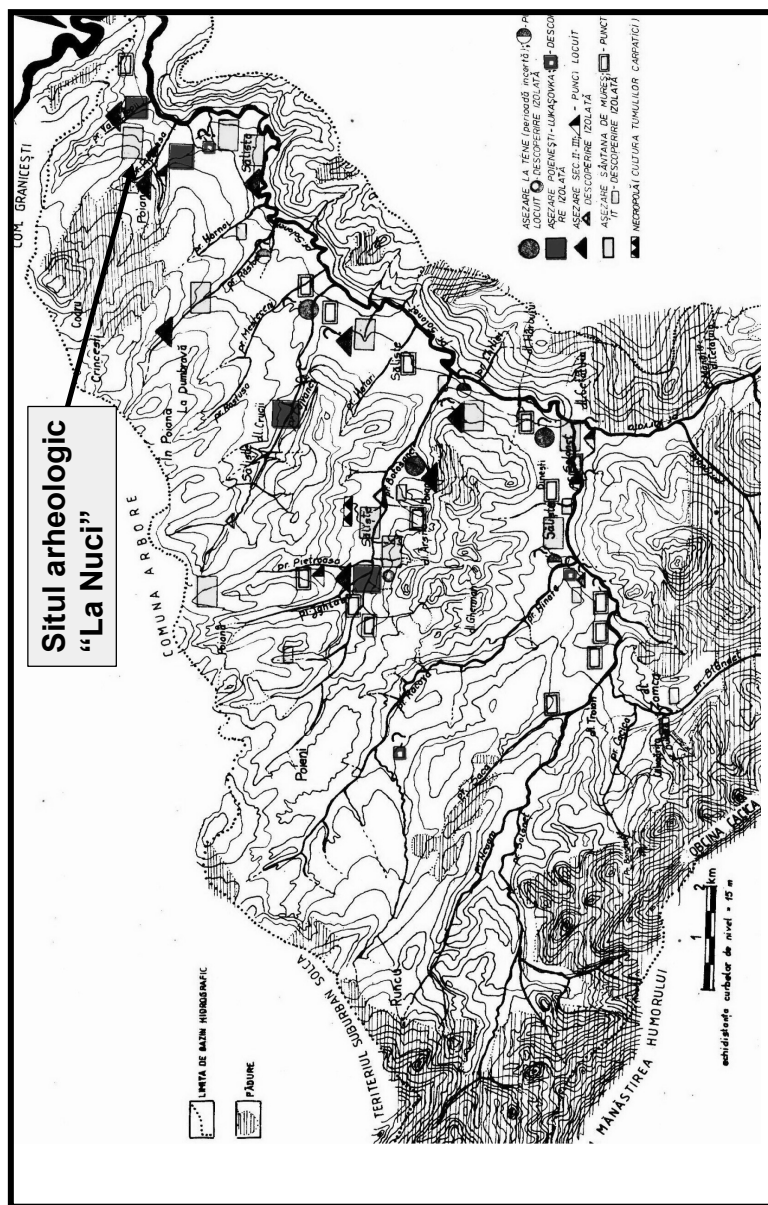

Fig. 1: Descoperiri arheologice în bazinul hidrografic Soloneț (dreptunghi – cultura Sântana de Mureș).

La cartographie des découvertes de La Tène et jusqu'au IVe – Ve siècles ap. J. C. dans le bassin hydrographique Soloneț (selon Andronic, 1997).

Fig. 2: Amplasamentul sitului arheologic de la Todirești – „La Nuci”.
La terrasse du ruisseau Pietroasa et l’emplacement du site archéologique (a – vue de
Sud ; b – vue d’Ouest).

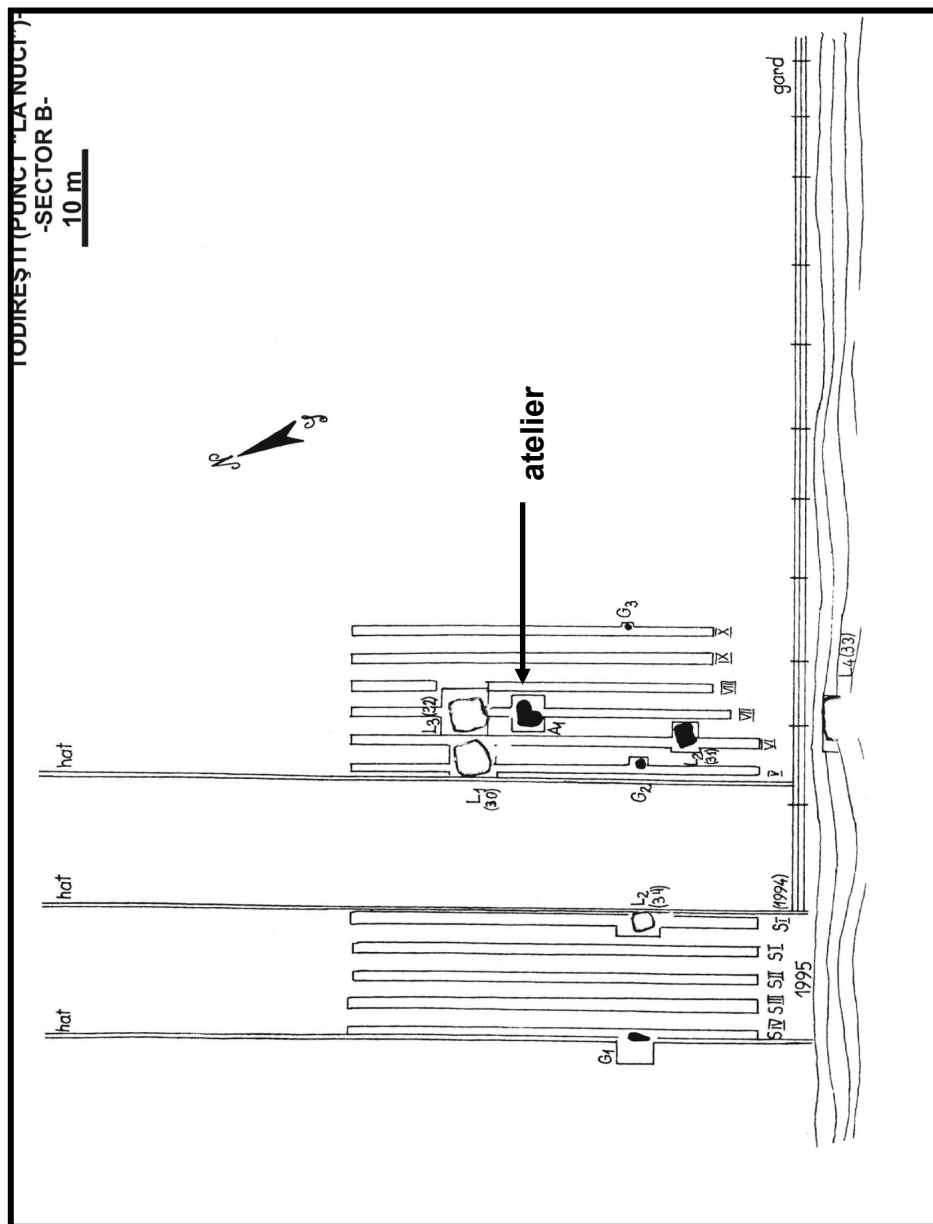

Fig. 3: Planul săpăturilor arheologice de la Todirești – „La Nuci”, sectorul B.
Le plan des fouilles du secteur B, avec l’indication de l’emplacement de l’atelier artisanal.

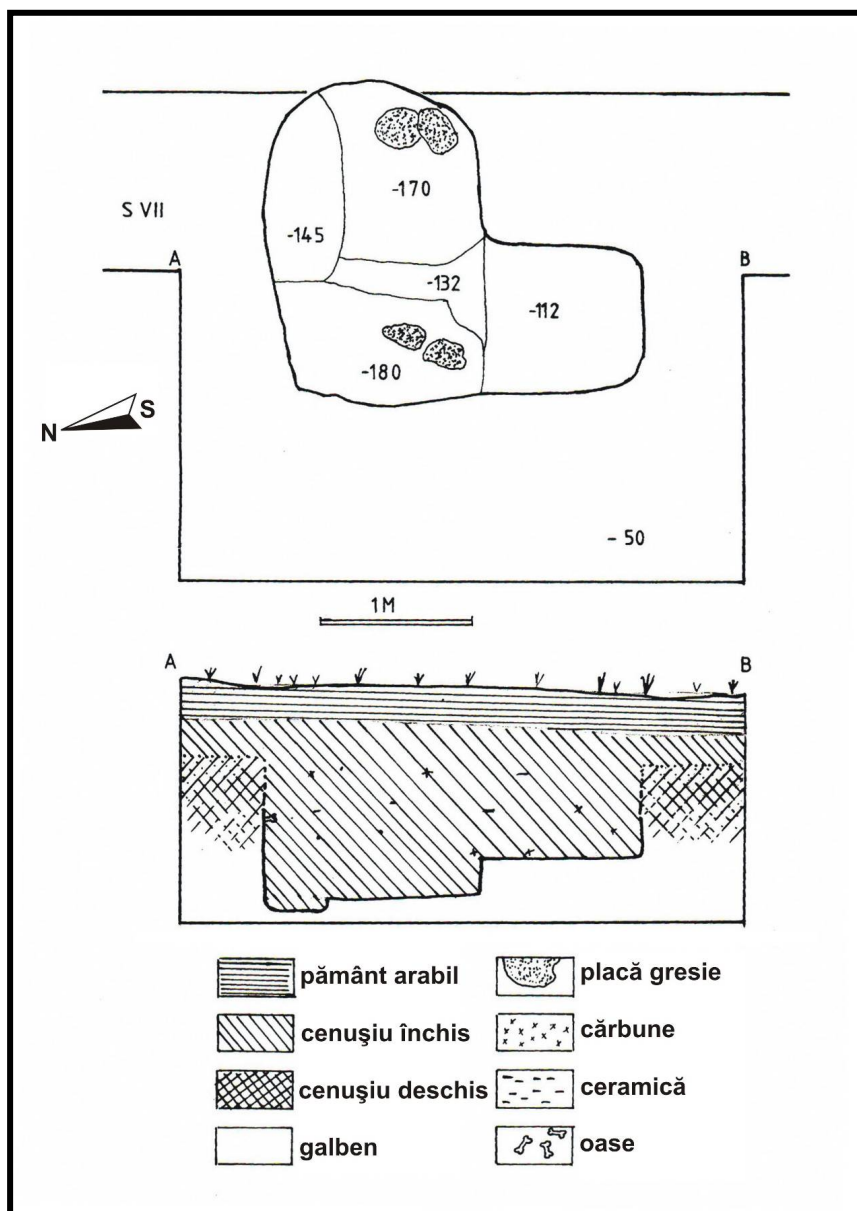

Fig. 4: Planul și profilul atelierului.
Le plan et le profil de l'atelier artisanal.